Ольга Шелюх

м. Львів

РИТОРИКА ЯК НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА В КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИТСТУ

Комунікативна компетенція один з основних гуманітарних складників підготовки фахівців для будь-якої сфери діяльності, зокрема для сфери цивільного захисту. Особистість людини, її свідомість, світогляд, спосіб мислення, інтелект, формування й вдосконалення професійних якостей усе це розкривається через мовлення. І відповідно до положень Державної програми «Освіта» (Україна XXI століття), у яких наголошено на необхідності формування високої мовної культури особистості, дуже важливо, щоб сучасні інноваційні інформаційні технології не замінили живе слово, не зробили його маргінальним. Тому в контексті підготовки фахівців для сфери цивільного захисту особливої актуальності набуває курс риторики науки мовознавчої, гуманітарної і, особливо, живомовної. Як навчальна дисципліна вона є фундаментом професіоналізму рятувальника, психолога, соціального працівника, фахівця в галузі охорони праці чи екологічної безпеки.

Важливість уведення курсу риторики в програму підготовки студентів у ВНЗ неодноразово відзначали Г. Сагач, Л. Мацько, О. Мацько, С. Абрамович, М. Препотенська, В. Молдован та ін. Особливої актуальності він набуває у сфері підготовки фахівців для сфери безпеки людини.

Зазвичай риторику сприймають у класичному розумінні як науку про красномовство, але в системі професійно-зорієнтованого навчання, усвідомлюємо її і як риторику дискурсу, щоденного мовного спілкування, бо щораз актуальнішими стають проблеми міжособистісної комунікації в різних сферах, зокрема у сфері ділового спілкування. Тому завдання, яке ставимо собі, укладаючи програму курсу, зваживши на вимоги ОКХ напрямів підготовки дати не лише знання «основ класичної і сучасної риторики як науки про

мисленнєво-мовну діяльність, спрямовану на переконання, вплив, на досягнення цілей у процесі мовної комунікації» [3, с. 4], а й виробити в курсантів/студентів уміння й навички критично осмислювати й продукувати різні тексти відповідно до мети, призначення й умов спілкування в процесі майбутньої професійної діяльності. Успішне розв'язання цих завдань може реалізуватися в кількох площинах. *Площина особистісного розвитку:* кожен студент/курсант, вивчаючи риторику, повинен усвідомити необхідність самовиховання і самоосвіти, пізнання й засвоєння нових даних про інноваційні досягнення в різних галузях знань, щоб використати їх для самовдосконалення. *Площина фахової самопрезентації* через виконання різних практичних завдань, пов'язаних з проведенням профілактичної роботи серед цивільного населення (у галузі пожежної, екологічної, інформаційної, транспортної безпеки, охорони праці *О.Ш*); .у сфері соціального захисту фахівець реалізується через знання законів ефективного, безконфліктного міжособистісного спілкування, з урахуванням особливостей вікової, соціальної психології.

Для фахівців галузі безпеки людини надзвичайно важливо розуміти «цілісність і взаємозалежність світу і знаходити своє місце в ньому, самостійно вибирати шляхи і засоби для своєї мети» [2, с. 55], адже від цього залежатиме ефективність виконання професійних обов'язків. І не лише від цього, а й від морально-етичних і духовних якостей особистості. Власне риторика й сприяє формуванню гармонійної й морально досконалої особистості, здатної на усвідомлене якісне виконання не лише професійного, але й громадянського обов'язку, здатної на самопожертву заради безпеки інших.

Таким чином, риторика в контексті підготовки фахівців сфери цивільного захисту відіграє вагому роль, зокрема, вона формує і розвиває мовну компетенцію майбутнього фахівця, готує його до осмисленого, структурованого, переконливого, успішного спілкування; забезпечує особистісний і фаховий, саморепрезентаційний, вимір діяльності; і, нарешті, риторика є тим інструментарієм, який дозволяє людині досягти «найкращої у світі мети стати хорошою людиною» [4, с. 4].

Література

1. Вандишев В.М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять: Навч. посіб. / В.М. Вандишев. – К.: Кондор, 2003. – 264 с.
2. Грицаєнко Л. Дисципліна «Риторика» у контексті підготовки майбутніх педагогів / Л. Грицаєнко // Витоки педагогічної майстерності. Вип. 10. 2012. С. 52 56.
3. . Мацько Л.І. Риторика: Навч. посіб. / Л.І. Мацько, О.М. Мацько – К.: Вища шк., 2003. – 311 с.
4. . Сагач Г.М. Золотослів: Навч. посіб. / Г. Сагач. – К.: Райдуга, 1993. – 378 с.